

KOKEMÄEN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISOHJELMA

Elinvoimalautakunta
Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

Sisällys

1. VIRANOMAISTEN TEHTÄVÄT MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESSA JA KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	3
1.1. Käsitteet	4
1.2. Kotouttamisohjelma	6
1.3. Alkukartoitus ja kotouttamissuunnitelma	8
2. PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN	11
2.1. Palveluista tiedottaminen	11
2.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	11
2.3. Työvoimapalvelut	15
2.4. Varhaiskasvatus	16
2.5. Opetus	18
2.6. Vapaa-aika-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoasiat	19
2.7. Tulkkaus- ja käännöspalvelut	19
3. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIÄ VIRANOMAISIA JA YHTEISTYÖTAHOJA	20
4. KOTOUTTAMISEN PAIKALLISET YHTEISTYÖTAHOT	21
4.1. Satakunnan vastaanottokeskus	21
4.2. Kokemäen kaupunki	22
4.3. Sivistysosasto	22
4.4. Keski-Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	23
4.5. TE-toimisto	24
4.6. Kansaneläkelaitos	25
4.7. Muut toimijat	25
5. KOTOUTTAMISOHJELMAN PÄIVITTÄMINEN	26

1. VIRANOMAISTEN TEHTÄVÄT MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESSA JA KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Laki ja asetus maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta astui voimaan 1.5.1999, laki 493/1999 ja asetus 511/1999. Lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotouttamista, tasa-arvoa ja valinnanvapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista.

Laki kotoutumisen edistämisestä uudistui ja se astui voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta eri väestöryhmien kesken. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävänä on asianomaisen ministeriön alaisena maahanmuuttajien yhteiskuntaan ja työelämään kotouttaminen ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton suunnittelu, ohjaus, seuranta sekä muut erikseen määrätyt tehtävät. TE-toimisto yhdessä Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa huolehtii työvoimapolitiittisten toimenpiteiden sekä työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Tämä kotouttamisohjelma on laadittu laajassa yhteistyössä Kokemäen kaupungin eri osastojen ja Keski-Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän (Kessote) kesken.

1.1. Käsitteet

Kiintiöpakolainen = Kiintiöpakolainen on henkilö, jonka Suomi on vastaanottanut vuosittaisen pako-laiskiintiön puitteissa (resettlement programme).

Kotoutuminen, kotouttaminen = Kotoutumisella ja integroitumisella tarkoitetaan samaa asiaa eli maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä, jonka tavoitteena on hänen osallistumisensa työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. Sen sijaan kotouttamisella viitataan viranomaisten järjestämiin kotoutumista edistäviin ja tukeviin toimenpiteisiin, voimavaroihin ja palveluihin. Maahanmuuttajien kotoutumista koskeva laki on ollut voimassa vuodesta 1999 lähtien. Työttömänä työnhakijana oleva maahanmuuttaja on kolmen vuoden ajan maahantulostaan työvoimatoimiston kotouttamispalvelujen piirissä. Maahanmuuttajalle laaditaan kotouttamissuunnitelma, jonka tavoite on vahvistaa hänen kielitaitoaan, osaamistaan ja työelämävalmiuksiaan.

Maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen henkilö = Ulkomailta toiseen maahan pysyvässä asumistarkoituksessa muuttava henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä kuten pakolaisia, turvapaikanhakijoita, siirtolaisia ja paluumuuttajia. Toisinaan puhutaan myös ulkomaalaisista, uussuoma-laisista ja etnisistä vähemmistöistä, joka tosin sisältää myös muut etniset vähemmistöt, kuten saamelaiset ja romanit.

Monikulttuurisuus = Eri kulttuurisia ja kielellisiä taustoja edustavien ryhmien tasa-arvoinen rinnakkaiselo. Viime aikoina ovat yleistyneet myös käsitteet monimuotoisuus ja moniarvoisuus, jotka viittaavat ihmisten erilaisuuden huomioimiseen laajemmin. Monikulttuurisuus- ja moniarvoisuusajattelun lähtökohta on, että vaikka ihmiset ovat erilaisia, he ovat yhdenvertaisia suhteessa toisiinsa.

Pakolainen = Henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua oman kotimaansa ulkopuolella. Hänelle on voitu myöntää turvapaikka esimerkiksi YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen perusteella siksi, että hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen, tai poliittisen mielipiteen johdosta. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun virasto UNHCR toteaa olevan pakolainen.

Paluumuuttaja = Ulkomailta Suomeen muuttava ulkosuomalainen, joka on asunut pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen. Suomessa paluumuuttaja -käsitettä käytetään entisistä ja nykyisistä Suomen kansalaisista sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä eli inkerinsuomalaisista, joilla on suomalainen syntyperä.

Siirtolainen = Henkilö, joka lähtee tai pakenee kotipaikaltaan lähteäkseen uusiin paikkoihin – yleensä ulkomaille – etsimään mahdollisuuksia tai turvallisempia tai parempia tulevaisuudennäkymiä. Muuttaminen voi olla vapaaehtoista tai vastentahtoista, mutta yleensä se on yhdistelmä joka pitää sisällään valintoja ja rajoitteita. (Punaisen Ristin ja Puolikuun liiton käyttämä käsite)

Siirtotyöläisiä ovat ne, jotka muuttavat työn vuoksi tilapäisesti asumaan toiseen maahan. Lyhyellä työkomennuksella olevia tai lyhytaikaiseen kausityöhön (esimerkiksi marjanpoimijat) tulevia ulkomaalaisia ei tilastoissa lueta maahanmuuttajiin.

Syrjintä = Tilanteet ja prosessit, joissa henkilö joutuu tai asetetaan muita huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa, vammansa, seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteettinsä vuoksi. Syrjintä ei perustu siihen millaisia ihmiset todella ovat, vaan siihen, mitä

mielikuvia ja ennakko-oletuksia heihin liitetään. Syrjinnässä on kyse poissulkemisesta, ja siihen liittyy viesti syrjityn erilaisuudesta ja huonompiarvoisuudesta.

Turvapaikanhakija = Henkilö, joka anoo kansainvälistä suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikkahakemus tehdään heti maahan tultaessa tai mahdollisimman pian maahantulon jälkeen.

Tilapäinen suojelu = Jos henkilö tai perhe saapuu Ukrainasta Suomeen Venäjän hyökkäyksen takia, he voivat oleskella maassa viisumivapaasti, hakea tilapäistä suojelua tai turvapaikkaa. Maahanmuuttovirasto voi myöntää oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Pakolainen ohjataan vastaanottokeskukseen tai yksityismajoitukseen. Molemmissa tapauksissa kannattaa olla yhteydessä vastaanottokeskukseen, jotta henkilö tai perhe saa vastaanottopalveluita. Vastaanottopalveluita ovat majoitus, sosiaali- ja terveystyö, vastaanotto- ja käyttöraha, tulkkaukset ja työ- ja opintotoiminta ja vapaaehtoinen paluu.

1.2. Kotouttamisohjelma

Laki kotouttamisen edistämisestä (1386/2010, 6 §) edellyttää kotouttamista edistäviä toimenpiteitä järjestettävänä osana kunnallisia peruspalveluja. Se edellyttää (32 §), että kunnassa on voimassa oleva kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma on edellytyksenä myös kuntakorvausten maksamiselle.

Kunnan tehtävänä on laatia kotouttamisohjelma, joka sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista ja yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kaupungin

kotouttamisohjelman tarkoituksena on asukkaiden tasa-arvon edistäminen, esimerkiksi opiskelu-mahdollisuuksien edistäminen ja asuinpaikkaan sopeutumisen edistäminen.

Myös tarve kotouttamisohjelmaan on kasvussa, sillä maahanmuuttajia asuu Suomessa ja Satakunnassa entistä enemmän. Myös Kokemäellä maahanmuuttajien lukumäärissä on ollut pientä kasvua. Kokemäellä asuu yli 120 ulkomaan kansalaista ja lisäksi yli 130 muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia Suomen kansalaisia. Vieraskielisiä on Satakunnassa jo noin 3 600.

kunta	väkiluku 2019/ 2020	ulkomaalaisia 2019/2020 (%)	Viisi ulkomaisryhmää suuruusjärjestyksessä 2020
Eurajoki	9402/9454	288/310 (3/3,2)	Kreikka, Viro, Aasia, Puola, Romania
Harjavalta	6931/6861	186/198 (2,7/2,9)	Viro, Puola, Ukraina, Aasia, Venäjä
Kokemäki	7103/7103	155/179 (2,2/2,5)	Viro, Puola, Aasia, Venäjä, Ukraina
Nakkila	5329/5256	51/49 (1/1)	Viro, Puola, Aasia, Amerikka, Afrikka

Kaavio 1. Kessoten alueen kuntien asukasluvut, ulkomaalaisten määrät ja viisi suurinta ulkomaalaisryhmää vuosina 2019 ja 2020

Kotouttamisen tavoitteet Kokemäellä:

- varmistaa riittävät tiedot ja taidot toimimiseen Suomessa,
- edesauttaa työmarkkina-asemaa ja kouluttautumista,
- edesauttaa osallisuutta yhteisössä ja julkisessa päätöksenteossa,
- edistää kotouttamispolitiikan periaatteiden asemaa yhteisössä.

Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, johon maahanmuuttajat osallistuvat, ja liittyvät sitä kautta yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessit vaikuttavat myös maahanmuuttajan koko perheeseen.

Kotoutumisprosessit voivat olla hyvin erilaisia riippuen mm. maahanmuuton taustasta. Huomattavaa on, että tuen ja ohjauksen tarve etenkin kotoutumisen alkuvaiheessa on suuri mm. kielestä ja kulttuurista johtuen. Fyysisten perustarpeiden lisäksi yhteisöön kuuluminen ja sosiaalinen tuki ovat merkittävässä roolissa.

Maahanmuuttajia tulee Satakuntaan kovin erilaisista syistä ja erilaisin taustoin ja sen vuoksi palvelujen tarvekin on kovin kirjavaa. Esimerkiksi jo pelkästään työperusteisessa maahanmuutossa on etuuksien ja palvelujen osalta kirjavuutta. Mikäli työntekijä muuttaa Suomeen EU-alueelta ja jos työskentely jatkuu alle 4 kk, työntekijä ei pääse Suomen sosiaaliturvan piiri. Mikäli työntekijä muuttaa Suomeen kolmansista maista, EU-alueen ulkopuolelta, on työntekijä oikeutettu kaikkiin julkisiin perus-palveluihin, mikäli työntekijällä on jatkuva oleskelulupa (nk. A-status). Tilapäisellä oleskeluluvalla alle 4 kuukauden osalta ei oikeutta esimerkiksi sosiaalipalveluihin synny, mutta alle 2-vuoden osalta rajoitetusti oikeus joihinkin sosiaalipalveluihin syntyy. Tarkempaa tietoa mm. oleskeluluvista, viisumeista ja kansalaisuuden hakemisesta saa esimerkiksi osoitteesta: <https://www.infofinland.fi/>

1.3. Alkukartoitus ja kotouttamissuunnitelma

Alkukartoituksia järjestetään pääsääntöisesti Kokemäellä, ellei asiakkaan etu tai toive johda muihin ratkaisuihin. Alkukartoitus voi johtaa kotouttamissuunnitelmaan, joka tehdään tarpeen mukaisesti joka kaupungissa tai sovittavan työnjaon mukaisesti.

Maahanmuuttajalle tehtävä alkukartoitus on lähtökohta yksilöllisten kotouttamispalvelujen tarjoamiselle. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 10 §:n 3 momentin mukaan alkukartoituksen perusteella TE-toimisto tai kunta arvioi, onko maahanmuuttajalla tarvetta kotouttamissuunnitelman laatimiseen. Kotouttamissuunnitelman tarvetta arvioitaessa

kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

Kotouttamisen alkukartoituksen tekeminen käynnistyy, kun henkilö, joka haluaa kotouttamiseen liittyviä palveluita tai viranomaisen hänen puolestaan varaa ajan tai sosiaaliviranomaiset saavat tiedon maahanmuuttajan saapumisesta kuntaan (esim. TE-toimiston, Väestörekisterin tai toisen kunnan kautta).

Alkukartoitustapaamisessa ammattihenkilöstö ja maahanmuuttaja:

- Arvioivat yhdessä ja selvittävät millaisia palvelun tarpeita maahanmuuttajalla on. Selvitettäviä tietoja ovat mm. tiedot elämäntilanteesta, perhetilanteesta, osaaminen, harrastukset, voimavarat, kielitaito sekä koulutus- ja työhistoria.
- Mikäli tilanne on akuutti, häntä autetaan asunnon etsimisessä ja toimeentulon turvaamisessa. Toimeentulotukena nk. alkuavustus, mikäli tukien saamien edellytykset täyttyvät.

Kotouttamiseen liittyvien palvelujen suunnitteleminen voi alkaa, kun asiakkuuden edellytykset on arvioitu. Kotouttamissuunnitelmassa pyritään täsmentämään asiakkaan tilanne ja määrittelemään, mitä palveluja hän tarvitsee. Alkukartoitustietojen lisäksi tarpeellisia tietoja ovat mm. sosiaaliset suhteet, sopeutuminen, kielikoulutus ja kotouttamisen tavoitteet. Lisäksi suunnitelmaan on kirjattava tietoa asiakkaan terveydentilasta ja kuntoutustarpeista. Kotouttamissuunnitelmaa seurataan ja päivitetään. Henkilökohtainen kotouttamissuunnitelma on vastavuoroinen. Maahanmuuttaja hankkii sen avulla aktiivisesti tarvittavia tietoja ja taitoja.

Kotouttamissuunnitelman laatimisesta vastaa kaupungin kotouttamisen yhdyshenkilö yhdessä vastaanottoyksikön, Kessoten ja/tai TE-toimiston kanssa. Suunnitelman tekemisestä

sovitaan tapauskohtaisesti niiden maahanmuuttajien osalta, jotka ovat työmarkkinoiden piirissä ja työkykyisiä. Kunta on mukana myös koulussa tehtävissä maahanmuutto-oppilaiden alkukartoituksessa.

Oikeus kotouttamissuunnitelmaan kestää kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan väestörekisterijärjestelmään merkitsemisestä. Aikaa voidaan pidentää pari vuotta, jos se on tarpeen esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidon oppimista varten tai muusta perustellusta syystä.

Maahanmuuttajalla, joka ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi tai hakee toimeentulotukea, on oikeus yhteistyössä kunnan ja työvoimatoimiston kanssa laadittavaan kotouttamissuunnitelmaan, jonka kestosta, muuttumisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken.

Kotouttamissuunnitelma on laadittava viimeistään silloin kun asiakkaan työttömyys tai toimeentulotuen saaminen on kestänyt viisi kuukautta. Kotouttamissuunnitelmassa sovitaan toimenpiteistä, jotka tukevat maahanmuuttajaa ja hänen perhettään yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa.

TE-toimisto ja ELY-keskus vastaavat työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja työvoimapalveluiden järjestämisestä. Kotouttamissuunnitelman aikainen toimeentulo turvataan kotoutumistuella, joka muodostetaan työmarkkinatuesta ja/tai toimeentulotuesta. Työmarkkinatukena maksettavan kotoutumistuen maksaa Kansaneläkelaitos.

2. PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN

2.1. Palveluista tiedottaminen

Kaupungin kaikki palvelut ovat myös maahanmuuttajien käytettävissä. Tietoja kaupungin tarjoamista palveluista saa eri toimipisteistä ja internetistä kaupungin kotisivuilta osoitteesta www.kokemaki.fi.

Maahanmuuttaja voi Kokemäelle tullessaan olla ensimmäiseksi yhteydessä maahanmuuttotyön vastuuhenkilöön tai vastaanottokeskukseen.

2.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut järjestetään saman sisältöisinä ja laajuisina kuin muille kunnan asukkaille ottaen huomioon, mitä laissa maahanmuuttajien statuksen mukaisesta kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta säädetään kunnan tehtävistä ja maahanmuuttajien oikeudesta kotouttamissuunnitelmaan ja kotoutumistukeen. Maahanmuuttajat ovat myös asumisen osalta samassa asemassa kuin muukin väestö; maahanmuuttajille ei ole erikseen varattuja vuokra-asuntoja Kokemäellä.

Toimeentulotuen tarpeen arvioinnin kannalta ratkaisevia seikkoja ovat kunnassa oleskelun pysyvyys ja muut tapauskohtaisesti arvioitavat olosuhteet. EU/ETA-valtioiden kansalaisilla on oikeus oleskella maassa kolme kuukautta ilman oleskelulupaa. Tänä aikana he ovat toimeentulotuen kannalta pääasiassa samassa asemassa kuin turistitl.

Maahanmuuttajille laaditaan yhdessä heidän kanssaan yksilölliset hoito- ja palvelusuunnitelmat. Niissä huomioidaan maahanmuuttajan tarvitsema erityistuki, kuten esimerkiksi mahdollisen kriisityön, mielenterveyspalvelujen tai taloudellisen tuen tarve. Perusterveydenhuollon palveluista vastaa Keski-

Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kessote), jolla on terveysasema Kokemäellä. Erikoissairaanhoidon osalta Kokemäki kuuluu Satakunnan sairaanhoitopiiriin.

Kessote palvelee Eurajoen, Harjavallan, Kokemäen ja Nakkilan asukkaita. Maahanmuuton alkuvaiheessa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tärkeitä kotoutumisen kannalta.

Kessoten ennaltaehkäisevät ja korjaavat sosiaali- ja terveyspalvelut perustuvat moniammatilliseen yhteistyöhön ja kumppanuuteen.

1. Terveyden ja sairaanhoidon palvelut

Terveyden ja sairaanhoidon palveluita saa oman alueen terveysasemalla ja neuvolassa. Tarvittaessa voi käyttää tulkkia. Asemilla on käytössä myös tulkkausohjelmia. Tulkkauksesta johtuen palveluihin tulisi varata enemmän aikaa kuin ilman tulkkausta. Eri-koissairaanhoidon ja tutkimuksiin pääsee lääkärin läheteellä. Kiintiöpakolaisille tehdään laajat maahantulotarkastukset. Maahanmuuttaja- ja pakolaistyöhön liittyvissä asioissa voi tarvittaessa ottaa yhteyttä kaupungin maahanmuuttaja-yhdyshenkilöön.

2. Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityön tehtävänä on turvata lakisääteiset sosiaalipalvelut. Aikuissosiaalityössä toimivat toimeentulo-, asumispalvelu-, sekä päihde- ja mielenterveystiimit, jotka palvelevat Eurajoen, Harjavallan, Kokemäen ja Nakkilan sosiaaliasemilla. Maahanmuuttaja saa tarvittaessa neuvontaa esimerkiksi kotoutumissuunnitelmansa, toimeentulotukiasioihin ja asumiseen liittyviin kysymyksiin sekä muihin kaupungin ja viranomaisten tarjoamiin palveluihin. Myös sosiaaliasemilla on käytössä tulkkaus-ohjelmia.

3. Ikäihmisten palvelut

Ikääntyneellä maahanmuuttajalla on oikeus kaikkiin ikäihmisten palveluihin, jotka koostuvat kotihoidosta, tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaishoidosta. Ikäihmisten palveluista saa tietoa Kessoten palvelukoordinaattorilta. Ikäihmisten palveluissa on käytössä tulkkausohjelmia.

4. Vammaispalvelut

Maahanmuuttaja on oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Palvelut ovat keskitettyjä ja ne kattavat koko Kessoten alueen. Myös vammaispalveluissa on käytössä tulkkausohjelmia.

5. Lapsi- ja perhepalvelut

Perhetyö on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, eikä vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Perhetyö on lapsen, nuoren ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemista. Tarkoituksena on perheen voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen. Perhetyötä tehdään pääsääntöisesti perheiden kotona eri vuorokauden aikoihin. Perhetyötä voidaan tehdä ehkäisevänä tai niin sanottuna korjaavana työnä. Perhetyö on luonteeltaan kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä.

Lapsi- ja perhepalvelut kattavat koko Kessoten alueen. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut auttavat lasta ja perhettä silloin kun lapsen kehitys ja hyvinvointi ovat uhattuina. Asioimis- ja tulkkauspalveluilla ja -ohjelmilla autetaan perheitä asioimaan ja saamaan tarvittavat asiakirjat omalla kielellään.

6. Lastensuojelu

Vastaanottokeskuksen palveluksessa olevat henkilöt ovat lastensuojelulain 25 §:n nojalla velvollisia viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Lastensuojelulain 26 §:n mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Kun turvapaikanhakijalapsella on todettu lastensuojelun tarve, hänellä on oikeus saada lastensuojelulain mukaisia palveluja. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa arvioidaan vastaanottokeskuksen järjestämien palvelujen riittävyys. Vastaanottolain 7 §:n 2 momentin mukaan Kessote on oikeutettu laskuttamaan lastensuojelun palveluista aiheutuneista kustannuksista Maahanmuuttovirastoa. Käytännössä Kessote laskuttaa sitä vastaanottokeskusta, jonka asiakkaaksi turvapaikanhakija on rekisteröity.

Tilapäistä suojelua saavien henkilöiden sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään pääsääntöisesti vastaanottojärjestelmän toimesta. Kuitenkin esimerkiksi erikoissairaanhoido, ympärivuorokautinen terveydenhuollon päivystys, synnytykset ja yleisesti myös suun terveydenhuolto tuotetaan julkisen palvelujärjestelmän toimesta. Samoin äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä ehkäisyneuvolan

palvelut tuotetaan yhteistyössä Kessoten kanssa. Sosiaalihuollon osalta Kessotelle kuuluvat kiireelliset sosiaalihuollon tehtävät ml. lastensuojelu. Lisäksi sosiaalihuoltolain nojalla tulee järjestää sosiaalipäivystystä, jolla tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien järjestämistä siten, että henkilön tarvitsema välitön turva ja huolenpito voidaan antaa erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteessa vuorokauden ajasta riippumatta. Maahanmuuttovirasto maksaa edellä mainituista palveluista korvauksen palvelun tuottajalle. Koronarokotteet tilapäistä suojelua saavat muiden vastaanottokeskuksen asiakkaiden tapaan Kessoten rokotuspisteistä. Henkilöllä on oikeus saada kiireellisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kunnan järjestämismääräyksellä, jos hän ei ole hakenut tilapäistä suojelua tai käynnistänyt turvapaikanhakuprosessia.

Tilapäistä suojelua saavat lapset voivat käyttää normaalisti perus- ja esiopetuksen yhteydessä järjestettäviä opiskelu- ja kouluterveydenhuollon palveluita. Kouluterveydenhuolto on kiinteä osa koulun toimintaa, ja kuuluu kuntien järjestämismääräykselle. Kouluterveydenhuolto on ennalta ehkäisevää toimintaa, ja sairauksien hoito ei kuulu kouluterveydenhuollolle. Jos lapsi ei jostain syystä osallistu perus- ja esiopetukseen, terveydenhuollon palveluista vastaa vastaanottokeskus.

2.3. Työvoimapalvelut

TE-toimisto tarjoaa maahanmuuttajille samoja työvoimapalveluja kuin suomalaisillekin työnhakijoille. TE-toimisto vastaa asiakkaidensa osalta kotoutettavien työvoimapalveluista.

TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. TE-toimisto voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoituksen käynnistäminen on tällöin aina viranomaisen harkinnassa. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti

maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarpeet. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotouttamissuunnitelman.

Kotouttamissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista hankkia riittävä suomen-, tai ruotsinkielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kunta, TE-toimisto ja maahanmuuttaja laativat kotouttamissuunnitelman pääsääntöisesti yhdessä. TE-toimisto järjestää oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle kotouttamiskoulutusta joko työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena tai omaehtoisena koulutuksena.

1 Rahapulaan joutuneen turistin tulee mahdollisimman pikaisesti palata asuinmaahansa, vaikka hänen viisuminsa olisi vielä voimassa. Näin ollen on katsottava, että toimeentulotuen tarve laajimmillaankin rajoittuu vain kotimatkakustannuksiin sekä niihin ruokailu- ja muihin välttämättömiin kustannuksiin, jotka syntyvät ennen kuin turisti kohtuudella ennättää palata asuinmaahansa.

2.4. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tarjoaa alle kouluikäiselle lapselle koko- tai osapäivähoitoa perhepäivähoidossa, hoitajan omassa kodissa, ryhmäperhepäivähoitokodissa tai päiväkodeissa.

6- vuotiaille lapsille järjestetään maksutonta esiopetusta kouluilla. Esioppilaiden päivähoito järjestetään kouluilla erillisissä päivähoitoryhmissä tai yhteistyössä koululaisten iltapäivätoiminnan kanssa.

Eri kulttuuritaustaiset lapset sijoitetaan ensisijaisesti päiväkotiin. Varhaiskasvatus toimii lasten ja lapsiperheiden yksilöllisiä

tarpeita ja kulttuuritaustaa kunnioittaen ja huomioiden perheiden tasapuolisen kohtelun. Kulttuuri- katsomuskasvatuksen toteutus on huomioitu myös kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Eri kulttuuritaustaisten lasten kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukeminen edellyttävät johdonmukaista yhteistyötä eri viranomaistahojen ja perheen välillä. Vanhemmille on tärkeää painottaa lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin merkitystä. Huoltajilla on ensisijainen vastuu opettaa ja ylläpitää lapsen äidinkielen taitoa. Äidinkieli on lapselle tunnekieli. Varhaiskasvatuksessa taas tuetaan lapsen suomen kielen oppimista.

Varhaiskasvatuksessa tehdään kaikille lapsille varhaiskasvatussuunnitelma. Myös eri kulttuuri-taustaisille lapsille tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, joka on samalla lapsen kotoutumissuunnitelma. Jokaiselle lapselle, jonka äidinkieli ei ole suomi, tehdään kielenkartoitus (Kettu-testi tai Repun takanassa arviointimateriaali) ja sen perusteella suomi toisena kielenä (S2)- suunnitelma (varhaiskasvatussuunnitelman osa). S2 -opetus sisällytetään päivittäiseen toimintaan lapsen tarpeiden mukaisesti. Jos huomataan, ettei se riitä, voidaan suomen kielen oppimista tukea yksilö- tai pien-ryhmätoiminnan avulla. Suomi toisena kielenä kuuluu lapsen yleiseen tukeen. Tuen tarpeiden ilmetessä sitä järjestetään lapsen tarpeiden mukaisesti.

Päivittäisissä tapaamisissa huoltajille tulee kertoa yksinkertaisesti ja selkeästi varhaiskasvatuksen kuulumiset suomenkielellä. Tärkeintä hoitosuhteen alussa on luoda lapsen huoltajiin luottamuksellinen suhde.

Hyvin järjestetyt tulkkauspalvelut edistävät merkittävästi eri kulttuuritaustaisten kokoutumisen edellytyksiä suomalaiseen yhteiskuntaan. Tulkin käyttö (Kokemäellä käytössä ensisijaisesti Tulka) on välttämätöntä kaikissa neuvotteluissa ja se on sekä huoltajien että varhaiskasvatushenkilökunnan oikeus.

2.5. Opetus

Peruskoulua ja lukiota koskeva lainsäädäntö takaavat maahanmuuttajaoppilaille opetuksen ja tiettyjä erityisjärjestelyjä. Perusopetuslain 1 §:n mukaan perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetuslain 9 §:n mukaan valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden vuoden oppimäärää. Opetusta annetaan 6–10-vuotiaille 900 tuntia ja tätä vanhemmille oppilaille vähintään 1000 tuntia. Oppilas voi siirtyä esi- tai perusopetukseen jo ennen valmistavan opetuksen tuntimäärien täyttymistä, mikäli hänellä arvioidaan olevan siihen riittävät valmiudet.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Keskeistä opetuksessa on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä valmiuksien antaminen esi- tai perusopetusta varten. Valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää, joten oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuusoppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Valmistavan opetuksen aikana muiden

oppiaineiden opetuksen tavoitteet noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita.

(Perusopetuksen valmistava opetus opas, OPH)

Valmistava opetus voidaan järjestää tarpeen mukaan luokkamaisena opetuksena, inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä tai näiden välimuotona. Perusopetuslain 16 §:n mukaan opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille oppilaille sekä oppilaille, joilla on esimerkiksi oman opetuskielestä poikkeavan äidinkielenensä takia vaikea seurata opetusta, tulee antaa tukiopetusta.

Kokemäen kaupungin opetussuunnitelman mukaan oppilaan monikielisyys on arvo, jota tulee tavoitella. Monikieliselle oppilaalle voidaan tarjota tukea omalla äidinkielellä, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Mikäli oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, tämä otetaan huomioon muiden oppiaineiden sisältöjen eriyttämisessä ja arvioinnissa. Monikielisille oppilaille voidaan tehdä tarvittaessa henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Oppilas, jonka väestökisterissä oleva äidinkieli on muu kuin suomi, voidaan arvioida luokilla 1-8 sanallisesti. Perusopetuksen päättötodistuksessa arviointi on numeerinen.

2.6. Vapaa-aika-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoasiat

Kokemäen kaupungin vapaa-aikatoimi sekä erilaiset yhdistykset järjestävät runsaasti erilaista vapaa-ajan toimintaa (nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja kirjastopalveluja). Palvelut on suunnattu kaikille yhdenvertaisesti.

Kokemäen Kansalaisopisto on keskeinen vapaan harrastustoiminnan järjestäjä kaupungissa.

Huittisten musiikkiopistossa musiikin opiskelua voi harrastaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti.

Lisätietoja palveluista saa Kokemäen kaupungin vapaa-aikapalveluilta.

2.7. Tulkkaus- ja käännöspalvelut

Tulkkaus- ja käännöspalvelut ovat suomea tai ruotsia taitamattomille maahanmuuttajille edellytyksenä suomalaiseen

yhteiskuntaan kotoutumisessa, palveluiden tasa-arvoisessa käyttämisessä ja viranomaisten kanssa asioimisessa. Viranomaisilla on velvollisuus järjestää ammattitaitoinen tulkki paikalle viranomaisen aloitteesta sovittuun tapaamiseen, jossa asiakkaan kielitaidon puute sitä vaatii (hallintolaki 434/2003, kielilaki 423/2003). Tulkkaus voidaan hoitaa myös etä- tai puhelinpalveluna.

Viranomaiset voivat tilata tulkkaus- ja käännöspalveluja mm. Turun seudun alueelliselta tulkkikeskukselta. Palvelujen maksullisuus sekä maksullisten palvelujen korvaaminen valtion varoista riippuu siitä, täyttääkö tilaava viranomainen ja asiakas valtioneuvoston päätöksessä määritellyt edellytykset.

3. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIÄ VIRANOMAISIA JA YHTEISTYÖTAHOJA

Kaupunki ylläpitää nettisivuillaan (www.kokemaki.fi) sivuja suomeksi ja englanniksi. Näillä sivuilla luetellaan viranomaistahot sekä Kokemäen kaupungin keskeisten yhteistyökumppaneiden yhteystiedot ja muita hyödyllisiä linkkejä.

Keskeisiä viranomaistahoja, joihin maahanmuuttajan tulee ottaa yhteyttä esimerkiksi henkilötunnuksen ja oleskeluluvan saamiseksi ovat esimerkiksi Digi- ja väestötietovirasto (DVV), poliisi ja kansaneläkelaitos (KELA).

Digi- ja väestötietovirastoon ilmoitaudutaan kuntaan muuttamisen yhteydessä, jolloin henkilöstä välittyvät tiedot väestötietojärjestelmään. DVV:n välityksellä saa esimerkiksi tarvittaessa henkilötunnuksen Suomessa tilapäisesti työskenneltäessä. DVV:n lähin toimipiste on Porissa.

Poliisi myöntää oleskelulupia ja henkilökortteja. Satakunnan poliisilaitoksen poliisiasema sijaitsee Kokemäellä (osoitteessa: Tulkkilantie 8). Kokemäen poliisiaseman palvelupäivystys palvelee asiakkaita tiistaisin ja torstaisin kello 9.00-16.00.

KELA hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa (esimerkiksi eläkkeitä, lapsilisiä, yleistä asumistukea, äitiysavustuksia). Kokemäellä sijaitsee Kelan toimipiste.

Eräs keskeinen yhteistyöjärjestö on myös Punainen Risti. Punaisen Ristin Kokemäen osasto järjestää mm. ystäväkamaritoimintaa ja erilaisia kerhoja.

Myös Kokemäen Seurakunta järjestää erilaisia kerhoja ja keskustelupiirejä, joihin myös Kokemäen maahanmuuttajat ovat tervetulleita.

Kokemäellä on paljon myös erilaisia liikuntajärjestöjä, joiden kautta voi harrastaa esimerkiksi jalkapalloa tai pesäpalloa. Kokemäen kaupungin vapaa-aikapuolelta saa yksityiskohtaisempaa tietoa Kokemäellä toimivista yhdistyksistä ja järjestöistä.

4. KOTOUTTAMISEN YHTEISTYÖTAHOT

PAIKALLISET

4.1. Satakunnan vastaanottokeskus

Satakunnan piirin alueella toimii tällä hetkellä yksi Suomen Punaisen Ristin ylläpitämä yksikkö: Porin vastaanottokeskus (Liinaharja), Langintie 2, 28600 Pori. Puhelin: 040 773 4868.

4.2 Kokemäen kaupunki

postiosoite	PL 27, 32801 Kokemäki
käyntiosoite	Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki
sähköposti:	kokemaki(a)kokemaki.fi
Puhelinvaihde	040 4886 111

4.3 Sivistysosasto

postiosoite:	PL 27, 32801 Kokemäki
käyntiosoite:	Tulkkilantie 2, 32800 KOKEMÄKI (1. kerros)
sähköposti	etunimi.sukunimi(a)kokemaki.fi
sivistysjohtaja	Leena Aalto-Setälä, puh. 040 4886 140
toimistosihtööri	Sari Mäkinen, puh. 040 4886 141

Varhaiskasvatus

postiosoite	PL 27, 32801 Kokemäki
käyntiosoite	Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki
sähköposti	etunimi.sukunimi(a)kokemaki.fi

varhaiskasvatuspäällikkö
päivähoitosihteeri

Riitta Hanhilahti, puh. 040 4886 227.
Heli Kaija, puh. 040 4886 230

Vapaa-aika-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoasiat

postiosoite:

PL 27, 32801 Kokemäki

käyntiosoite

Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki

sähköposti

etunimi.sukunimi(a)kokemaki.fi

vapaa-aikapäällikkö

Elina Heinilä, puh. 040 4886 172

vapaa-aikasihteeri

Eija Latvaniemi, puh. 040 4886 173

Kokemäen kaupunginkirjasto

käyntiosoite

Haapionkatu 13, 32800 Kokemäki

avoinna

ma-ti ja to-pe klo 11.00-19.00, ke klo
10.00-19.00, la klo 10.00-14.00

Neuvonta, uusinnat, aineistokyselyt puh. 040 1886 175

4.4 Keski-Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Kokemäen sote-keskus

Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki

sähköposti: etunimi.sukunimi(a)kessote.fi tai

sosiaalitoimisto.kokemaki(a)kessote.fi

Sosiaalipäivystys

puh. 044 450 3800

ma-to klo 8-16 ja pe klo 8-15

Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys

Satakunnan sosiaalipäivystys
puh. (02) 623 4380.

Kotona asumista tukevat palvelut
Kotihoitotoimisto, Palvelukeskus Henrikinhovi,
Iltarusko 1, 32800 KOKEMÄKI
Kotihoidon esimies, puh. 040 4886 229

Terveydenhuolto

Keski-Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, ,
Kokemäen terveysasema

Tulkkilantie 4, 32800 KOKEMÄKI

puh. (02) 677 3361

ma-to klo 8-16, pe klo 8-14

Harjavallan pääterveysasema

Koulukatu 2, 29200 Harjavalta

puh. (02) 6773 922

ma-pe klo 8-16

4.5.TE-toimisto

Satakunnan TE-toimiston yksikköjä on mm. Porissa ja Harjavallassa. Sen lisäksi työllisyyden kuntakokeilu palvelee kuntakokeilulainmukaisia asiakkaita Kokemäellä. Toimistot ovat avoinna maanantaista perjantaihin kello 9.00 – 16.00.

Pori

Käyntiosoite: Teljänkatu 5, 28130 Pori
Postiosoite: Satakunnan TE-toimisto, Porin
toimipaikka, PL 61, 28131 Pori
Puhelin: 0295 025 500

Harjavalta

Käyntiosoite: Harjavallankatu 6, 29200 Harjavalta
Postiosoite: Harjavallankatu 6, 29200 Harjavalta
Puhelin: 0295 025 500

Kuntakokeilu/Kokemäki

Käyntiosoite: Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki
Puhelin: 040 488 6103

4.6. Kansaneläkelaitos

Kokemäen toimisto

Tulkkilantie 2, 32800 Kokemäki

vastaanotto ajanvarauksella

puh. 020 692 210 (asuminen)

puh. 020 634 0200 (kansainväliset tilanteet)

4.7. Muut toimijat

Punaisen Ristin Kokemäen osasto

Ystävämamari

Tulkkilantie 15, 32800 Kokemäki

Avoimna arkisin klo 10.00-14.00.

Kokemäen Seurakunta

Kirkkoherranvirasto

Maarianrinne 1, 32800 KOKEMÄKI

puh. 044 754 6000

Avoimna maanantaista torstaihin kello 9.00 – 12.00.

5. KOTOUTTAMISOHJELMAN PÄIVITTÄMINEN

Kotouttamisohjelma hyväksytään valtuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.